

TADEUSZ MACIEJEWSKI
MICHAŁ GAŁĘDEK
PIOTR KITOWSKI
ANNA KLIMASZEWSKA
MARIA LEWANDOWICZ
MARCIN MICHALAK
DAWID MICHALSKI
JACEK WAŁDOCH
(GDAŃSK)

Aktualne kierunki badań w Katedrze Historii Prawa Uniwersytetu Gdańskiego

1. Wprowadzenie; 2. Prof. zw. dr hab. Tadeusz Maciejewski – kierownik katedry; 3. Dr Piotr Kitowski – zastępca kierownika katedry; 4. Dr Michał Gałędek; 5. Dr Anna Klimaszewska; 6. Dr Maria Lewandowicz; 7. Mgr Marcin Michalak; 8. Mgr Dawid Michalski; 9. Mgr Jacek Wałdoch; 10. Podsumowanie.

1

Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego na posiedzeniu 23 września 2013 r. podjęła dwie uchwały. Na mocy pierwszej z nich zlikwidowano dotychczasową Katedrę Historii Państwa i Prawa Polskiego oraz istniejący w jej ramach na podstawie uchwały Senatu UG Zakład Historii Doktryn Polityczno-Prawnych. Stało się tak z powodów formalnych, gdyż Katedra straciła podstawy prawne, oparte na wewnętrznych aktach prawnych UG, do dalszego istnienia. Mianowicie w ciągu dwóch lat Katedrę opuściło aż czterech samodzielnych pracowników naukowych. Byli nimi: prof. zw. dr hab. Andrzej Sylwestrzak (w 2007 r. przeszedł na emeryturę, ale na zasadzie umowy-zlecenia pracował do 2012 r.), prof. UG Anna Machnikowska (w 2012 r. objęła stanowisko kierownika Katedry Postępowania Cywilnego UG) oraz jej dotychczasowy kierownik prof. zw. dr hab. Dariusz Szpoper i dr hab. Przemysław Dąbrowski, zatrudnieni od 1 października 2013 r. na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Pozostało jedynie trzech pracowników (adiunkt i dwóch asystentów), przy czym w 2014 r. odszedł do UWM dr Mikołaj Tarkowski. Wszyscy oni reprezentowali historię doktryn polityczno-prawnych.

Drugą uchwałą Rady Wydziału przekształcono dotychczasową Katedrę Powszechnej Historii Państwa i Prawa w Katedrę Historii Prawa, której kierownikiem

został prof. zw. dr hab. Tadeusz Maciejewski. Senat zatwierdził powstanie Katedry uchwałą z 12 listopada 2013 r. Powołanie nowej Katedry zmusiło jej członków do korekty naukowych zamierzeń badawczych.

Obecnie Katedra Historii Prawa prowadzi zajęcia dydaktyczne na następujących kierunkach studiów: prawo (stacjonarne i niestacjonarne – wieczorowe), administracja (stacjonarne i niestacjonarne licencjackie oraz magisterskie), kryminologia (licencjackie); na European Business Administration oraz na roszoznawstwie (Wydział Filologiczny) i niestacjonarnych prawniczych studiach doktoranckich.

W roku akademickim 2016/2017 zgodnie z reformą procesu dydaktycznego uchwaloną w 2013 r., zmienione zostaną zasady prowadzenia zajęć ze studentami. Dotyczy to całego Wydziału, nie tylko przedmiotów historycznoprawnych. Reformę tę wtedy poparłem, gdyż była ona krokiem do przodu, a nie trzymaniem się kurczowo istniejącego od kilkudziesięciu lat stanu rzeczy. Mianowicie w programie studiów prawn-administracyjnych nadal pozostaną główne przedmioty wykładowe, tj. historia prawa, historia ustroju, historia administracji, historia myśli administracyjnej itd.; historia przestępczości i historia więziennictwa – na kryminologii, jak również metodologia nauk prawnohistorycznych na studiach magisterskich i doktorskich. W ograniczonym zakresie prowadzone są również wykłady z historii myśli polityczno-prawnej.

Oprócz tego od października 2016 r. zostanie uruchomiona specjalizacja historycznoprawna, obejmująca następujące przedmioty: Wymiar sprawiedliwości na przełomie dziejów (30 godz.), Myśl kodyfikacyjna w Europie XVIII/XIX w. oraz jej rezultaty (15 godz.), Myśl konstytucyjna na świecie w XVIII–XIX w. (15 godz.) oraz Wielkie procesy sądowe w historii (15 godz.). Specjalizacje te na całym Wydziale zastąpią całkowicie niewydolne dotychczasowe wykłady do wyboru, których liczba przekroczyła 100. Większość z nich nie była zresztą uruchomiona, gdyż studenci zwyczajnie się na nie nie zapisywali – jakkolwiek były wyjątki, np. gdy chodzi o przedmioty prowadzone przez moją osobę, tj. Historię ustroju i prawa miasta Gdańska oraz Słynne procesy o czary, gdzie miałem od kilkudziesięciu lat zawsze komplet zarówno na studiach stacjonarnych, jak i zaocznych. Z premedytacją jednak stwierdzę, że nieporozumień było przy tym wiele, np. gdy dr M. Tarkowski (Katedra Historii Państwa i Prawa Polski) wykładał Prawo autorskie i wydawnicze oraz Prawo geologiczne i górnicze.

Obecnie Katedra Historii Prawa realizuje wspólnymi siłami dwa światowe przedsięwzięcia: wydanie podręcznika w języku angielskim *The History of Law* (pod red. T. Maciejewskiego i P. Kitowskiego), w którym swoje teksty zaprezentują wszyscy pracownicy, oraz kongres: *4th Biennial European Society for Comparative Legal History Conference: Culture, Identity and Legal Instrumentalism* (Gdańsk/Gdynia 28 czerwca – 1 lipca 2016 r., prowadzący A. Klimaszewska i M. Gałędek).

Tadeusz Maciejewski

2

Prof. zw. dr hab. Tadeusz Maciejewski był w latach 1992–2013 Kierownikiem Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa. Przeszedł w niej wszystkie stopnie awansu naukowego, a mianowicie stopień doktora (1980 – II nagroda w Konkursie „Państwa i Prawa”), doktora habilitowanego (1990 – wyróżnienie indywidualne w Konkursie „Państwa i Prawa”), tytuł profesora (1999) oraz stanowisko profesora zwyczajnego (2004). Od 2013 r. pozostaje Kierownikiem Katedry Historii Prawa.

Przez pierwsze 30 lat pracy naukowej (zatrudniony w 1975 r.) swoje zainteresowania badawcze skupiał na średniowiecznej i wczesnonowożytnej historii prawa, zwłaszcza miejskiego – w obszarze terytorialnym Gdańska, Prus Królewskich i Niemiec – oraz historii prawa morskiego. Obecnie tematyką tą zajmuje się sporadycznie, a szczególnym osiągnięciem na tym polu badawczym jest 100-stronicowe studium *Historia prawa karnego w dawnej Polsce (do 1795 r.)*¹. Na przełomie XX i XXI w. poszerzył tę perspektywę o badania nad ustrojem sądowym, głównie miasta Gdańska, które kontynuuje do dzisiaj. Od dekady zajmuje się historią konstytucjonalizmu europejskiego. Tematykę tę zapoczątkowały dwa duże artykuły z 2006 r. dotyczące konstytucjonalizmu habsbursko-niemieckiego Wiosny Ludów oraz Italii². Dziś pisze już wyłącznie o historii ustroju konstytucyjnego wolnych miast: Hamburga, Lubeki, Bremy, Gdańska, Krakowa, Kłajpedy czy Fiume, głównie w okresie międzywojennym. Na prowadzenie tych badań uzyskał w 2015 r. grant przyznany przez Narodowe Centrum Nauki (NCN) w ramach konkursu OPUS 8. Pierwszym wymiernym tego efektem jest monografia dotycząca ustroju konstytucyjnego i sądowego Wolnego Miasta Gdańska (napoleońskiego 1807–1814 oraz wersalskiego 1920–1939). Książkę złożono do druku. Natomiast w 2018 r. ukaze się kolejna monografia – nt. ustroju konstytucyjnego miast Europy w latach 1806–1939 r., nad którą trwają zaawansowane prace.

Swoje piśmiennictwo w zakresie dydaktyki prof. T. Maciejewski rozpoczął po uzyskaniu tytułu profesora, mając ponad 30-letnie doświadczenie w prowadzeniu różnych form zajęć ze studentami. Od początku związał się z renomowanym wydawnictwem C.H. Beck. Rezultatem tej współpracy jest kilka podręczników³: *Historia ustroju i prawa sądowego Polski* (4 wydania), *Historia powszechna ustroju*

¹ T. Maciejewski, *Historia prawa karnego w dawnej Polsce (do 1795 r.)*, [w:] *System prawa karnego*, t. 2: *Źródła prawa karnego*, red. T. Bojarski, Warszawa 2011, s. 1–104.

² Idem, *Konstytucjonalizm habsbursko-niemiecki okresu Wiosny Ludów i Konstytucjonalizm okresu Wiosny Ludów na obszarze Italii*, „Gdańskie Studia Prawnicze. Studia z Historii Ustroju i Prawa” 2006, t. XV, s. 39–60 i 61–72.

³ T. Maciejewski, *Historia ustroju i prawa sądowego Polski*, Warszawa 2011; idem, *Historia powszechna ustroju i prawa*, Warszawa 2015; idem, *Historia administracji*, Warszawa 2006; idem, *Historia administracji i myśli administracyjnej. Czasy nowożytne i współczesnej*, Warszawa 2013.

i prawa (5 wydań, nagroda Ministra Edukacji Narodowej w 2001 r.), *Historia administracji* (2 wydania), a ostatnio *Historia administracji i myśli administracyjnej. Czasy nowożytne i współczesne*. Jest też prof. T. Maciejewski pomysłodawcą, redaktorem i współautorem *Leksykonu historii prawa i ustroju*⁴. Obecnie realizuje wersje anglojęzyczne tych podręczników: jeszcze w 2016 r. ukażą się *The History of Polish Legal System* oraz *The History of Law*. Wreszcie prof. T. Maciejewski zajmuje się historią nauczania prawa w Gdańsku (Gimnazjum Akademickie – XVI–XIX w. oraz współczesny Wydział Prawa i Administracji).

3

W tematyce badań dra Piotra Kitowskiego można wyróżnić kilka kierunków. Podstawowy stanowi wczesnonowożytne prawo cywilne i karne. W tym obszarze analizowany jest model normatywny oraz praktyczny funkcjonowania prawa cywilnego i karnego I Rzeczypospolitej, w szczególności stosowanego na terenie Prus Królewskich. Badania te zaowocowały w 2014 r. grantem (którego dr P. Kitowski był kierownikiem) przyznany przez NCN w ramach konkursu Preludium 6. Drugi ważny kierunek badań oscyluje wokół organów wymiaru sprawiedliwości i ustroju miejskiego. Dr P. Kitowski analizuje praktyczną stronę funkcjonowania średniowiecznych i wczesnonowożytnych sądów miast pruskich oraz ustroju organów władzy (m.in. kompetencje, skład osobowy, wykształcenie). Materialnym efektem tych badań będzie przygotowywany do druku spis urzędników Nowego nad Wisłą (XV–XVIII w.), realizowany w ramach ogólnopolskiego grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki „Urzednicy miejscy z ziem dawnej Rzeczypospolitej, Śląska i Pomorza w XIII–XVIII wieku”. Trzeci nurt zainteresowań to rozwój prawa niemieckiego w Polsce i jego wpływ na kształtowanie się prawa polskiego – przede wszystkim ewolucja wybranych instytucji prawa magdeburskiego i chełmińskiego od XIII do XVIII w.

Do ważniejszych publikacji dra Kitowskiego należy zaliczyć monografię *Sukcesja spadkowa w mniejszych miastach województwa pomorskiego w II połowie XVII i XVIII wieku. Studium prawno-historyczne*⁵. Jest on poza tym autorem kilkudziesięciu rozdziałów w monografiach, artykułów oraz studiów opublikowanych w Polsce i za granicą⁶.

⁴ *Leksykon historii prawa i ustroju. 100 podstawowych pojęć*, red. T. Maciejewski, Warszawa 2010.

⁵ P. Kitowski, *Sukcesja spadkowa w mniejszych miastach województwa pomorskiego w II połowie XVII i XVIII wieku. Studium prawno-historyczne*, Warszawa 2015.

⁶ Do ważniejszych należy zaliczyć: P. Kitowski, N. Radecka, *Normatywny model opieki nad sierotami w XVI-wiecznych rewizjach prawa chełmińskiego. Zarys instytucji*, „Czasopismo Praw-

Za swoje badania dr P. Kitowski został nagrodzony prestiżową Nagrodą Naukową im. prof. Gerarda Labudy (2016). Kapituła przyznaje ją uczonym za twórcze prace w zakresie pomoroznawstwa, prezentujące wybitne walory poznawcze oraz interdyscyplinarność. Oprócz tego w 2013 r. dr Kitowski otrzymał Nagrodę Miasta Gdańska dla Młodych Naukowców im. Jana Uphagena za prace naukowo-badawcze z zakresu historii prawa, w 2014 r. został laureatem nagrody Gdańskiego Towarzystwa Naukowego oraz Prezydenta Miasta Gdańska za osiągnięcia naukowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, zaś w 2016 r. znalazł się w gronie laureatów stypendium START Fundacji na rzecz Nauki Polskiej.

Wspólnie z prof. T. Maciejewskim dr P. Kitowski jest członkiem Komitetu Redakcyjnego „Studiów z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego”.

4

Podstawowe badania dra Michała Gałędka koncentrują się na problematyce myśli administracyjnej – w ramach realizacji grantu NCN „Myśl administracyjna w Królestwie Polskim 1814–1831”. Obecnie kończy on prace nad rozprawą habilitacyjną, w której skupia się na analizie debat i projektów dotyczących ustroju administracyjnego w konstytucyjnym Królestwie Polskim. Jako główny wykonawca dr M. Gałędek prowadzi także badania w projekcie „Implementacja zasad francuskiego prawa handlowego w Księstwie Warszawskim, konstytucyjnym Królestwie Polskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej”, kierowanym przez dr Annę Klimaszewską. Odpowiedzialny jest przede wszystkim za analizę prawno-handlowych umów notarialnych i orzecznictwa sądowego oraz społeczno-gospodarczą płaszczyznę problemu. Oba projekty stanowią kontynuację badań zainicjowanych w 2013 r. w efekcie realizacji grantu otrzymanego wraz z A. Klimaszewską („The Backward Poland at the Turn of the 18th and 19th Centuries in Clash with the Western Eu-

no-Historyczne” 2012, t. LXIV, s. 113–127; P. Kitowski, *Wymiar sprawiedliwości w mniejszych miastach Prus Królewskich w II połowie XVII i w XVIII wieku (województwo pomorskie). Z problematyki ustroju sądowego miast Europy Środkowo-Wschodniej we wczesnej nowożytności*, „Gdańskie Studia Prawnicze. Sprawiedliwość” 2016, t. XXXV, s. 155–171; idem, *Common features and modifications of Magdeburg's inheritance system in the Culm Law regulations (XIIIth–XVIIIth century). Intestate succession*, [w:] *Kultūra – ekonomika – visuomenė: sąveika ir pokyčiai viduramžiais ir ankstyvaisiais naujaisiais laikais Baltijos rytinėje*, red. M. Ščavinskas, Klaipėda 2015, s. 79–89; idem, *Zarzut czarostwa jako kalumnia w praktyce sądowej mniejszego miasta pomorskiego w drugiej połowie XVII i XVIII wieku*, „Zapiski Historyczne” 2016, t. LXXXI, z. 3, s. 59–70; idem, *Przysięga dowodowa w polskim prawie miejskim i ziemskim w XVII–XVIII wieku. Model normatywny oraz praktyka sądowa na przykładzie wybranych mniejszych miast województwa pomorskiego i malborskiego, a także sądu grodzkiego w Kiszporku (Dzierzgoniu)*, [w:] *Nil nisi veritas. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Matuszewskiemu*, red. M. Głuszak, D. Wiśniewska-Jóźwiak, Łódź 2016, s. 315–330.

ropean Legal, Political and Economic Thought?” od Joint Center for History and Economics of Harvard University & University of Cambridge) oraz finansowanych ze środków otrzymanych ze stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla młodych wybitnych naukowców. Realizacja tych projektów zaowocowała wydaniem szeregu publikacji⁷.

Obecnie M. Gałędek prowadzi badania w ramach pięcioletniego projektu NCN „Kodyfikacja narodowa – fantazmat czy realna alternatywa? W kręgu debat nad rodzimym systemem prawa sądowego w konstytucyjnym Królestwie Polskim” kierowanego przez dr Annę Klimaszewską we współpracy z pracownikami Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

5

Prowadzone obecnie przez dr Annę Klimaszewską badania związane są z realizacją (wspólnie z M. Gałędkiem) grantu badawczego, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki „Implementacja zasad francuskiego prawa handlowego w Księstwie Warszawskim, konstytucyjnym Królestwie Polskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej – *Code de commerce* w zderzeniu z polskimi realiami” (konkurs OPUS 5), którego dr A. Klimaszewska jest kierownikiem. Proponowane w projekcie badania mają na celu ustalenie, w jakim stopniu instytucje obce, dostosowane do realiów francuskich, miały wpływ na kształtowanie się i rozwój stosunków gospodarczych na terenie ziem polskich – o odmiennej specyfice. Dodatkowo przedmiotem badań jest problematyka postaw społeczeństwa wobec nowych instytucji prawnych i jego zdolność do ich wykorzystania. Ponadto dr A. Klimaszewska kontynuuje rozpoczęte w 2012 r. badania nad francuskim modelem procedury cywilnej oraz analizą jego oddziaływania na polską kulturę prawa, przygotowując na ten temat rozprawę habilitacyjną.

W związku z otrzymaniem nowego grantu badawczego NCN „Kodyfikacja narodowa – fantazmat czy realna alternatywa? W kręgu debat nad rodzimym systemem prawa sądowego w konstytucyjnym Królestwie Polskim” (konkurs SONATA BIS), którego dr A. Klimaszewska jest kierownikiem (realizowanego wspólnie

⁷ M.in.: A. Klimaszewska, M. Gałędek, *The Implementation of French Codes on the Polish Territories as Instrument of Modernization – Identifying Problems with Selected Examples*, [w:] *Le droit comparé et.../ Comparative Law and... Actes de la conférence annuelle de Juris Diversitas*, red. A. Albarian, O. Moréteau, Marseille 2015, s. 75–84; M. Gałędek, *Rada Administracyjna wobec rekonstrukcji ustroju administracyjnego po nadaniu Statutu organicznego dla Królestwa Polskiego w 1832 r.*, [w:] *Królestwo Polskie w okresie namiestnictwa Iwana Paskiewicza (1832–1856)*, red. L. Mażewski, Radzymin 2015, s. 187–207; idem, *System rekrutacji wykwalifikowanych kadr urzędniczych w konstytucyjnym Królestwie Polskim*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2014, t. XIII, z. 1, s. 117–141.

z M. Gałędkiem i Piotrem Pomianowskim), planowane jest rozpoczęcie badań dotyczących prac kodyfikacyjnych w zakresie prawa sądowego prowadzonych w konstytucyjnym Królestwie Polskim.

Obok przyznawanych grantów naukowych (NCN; Joint Center for History and Economics of Harvard University & University of Cambridge) dr A. Klimaszewska uzyskała następujące prestiżowe nagrody: wyróżnienie w XLVII Konkursie „Państwa i Prawa” za rozprawę doktorską *Kodeks handlowy Napoleona z 1807 r. na tle porównawczym* (2012), nagrodę Gdańskiego Towarzystwa Naukowego i Prezydenta Miasta Gdańska za wybitne osiągnięcia młodych pracowników nauki w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych⁸, nagrodę Rektora UG drugiego stopnia (zespołową) za książkę *Code noir. U źródeł ordonansu Ludwika XIV w sprawie niewolników*⁹ oraz Nagrodę Miasta Gdańska dla Młodych Naukowców im. Jana Uphagena w dziedzinie nauk humanistycznych. Od 2013 r. otrzymuje stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców, a w 2015 r. została stypendystką Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w programie START.

Wyniki badań dr A. Klimaszewskiej publikowane są w czasopismach naukowych zagranicznych i polskich oraz ogłaszane w postaci referatów na licznych konferencjach. Zostały także docenione przez zagraniczne ośrodki naukowe, w szczególności przez Uniwersytet w Tuluzie (Faculté de Droit et Science Politique), gdzie A. Klimaszewska została zaproszona jako *visiting professor*.

6

Badania dr Marii Lewandowicz skupiają się wokół problematyki kodyfikacji prawa prywatnego w Szwajcarii w drugiej połowie XIX i w pierwszej połowie XX w. Analizowane są zagadnienia dotyczące źródeł kodyfikacji, a zatem proveniencji poszczególnych przepisów prawa materialnego w kodeksie cywilnym Szwajcarii, metodologii prowadzonych prac kodyfikacyjnych, a także doktrynalno-ustrojowych podstaw redakcji kodeksu. Efektem tych analiz jest artykuł *Friedrich Ludwig Keller i Nowe teorie w wymiarze sprawiedliwości Zurychu*¹⁰, w którym autorka przedstawia treść i znaczenie krótkiego traktatu filozoficzno-prawnego, który dał asumpt do wyboru późniejszej ścieżki kodyfikacji prawa w Szwajcarii.

⁸ Za monografię *Code de commerce – francuski Kodeks handlowy z 1807 r.*, Gdańsk 2011.

⁹ A. Klimaszewska, M. Mosakowski, *Code noir. U źródeł ordonansu Ludwika XIV w sprawie niewolników*, Gdańsk 2013.

¹⁰ M. Lewandowicz, *Friedrich Ludwig Keller i Nowe teorie w wymiarze sprawiedliwości Zurychu*, „Studia Historyczne” 2005, R. LVIII, 2005, z. 1, s. 41–54.

Artykuł *O prapoczątkach kodyfikacji w Szwajcarii w XVIII wieku na przykładzie dzieła Johanna Jakoba von Leua*¹¹ koncentruje się na zagadnieniu źródeł kodyfikacji prawa prywatnego w Szwajcarii i podejmuje pierwszą próbę metodologicznego przedstawienia prawa, które obowiązywało na terytorium Konfederacji w XVIII w. W trakcie procesu redakcyjnego znajdują się dalsze prace¹².

Zainteresowania naukowe dr M. Lewandowicz i prowadzone przez nią badania dotyczą także szeroko rozumianego znaczenia kodeksu prawa cywilnego Szwajcarii dla rozwoju współczesnej europejskiej cywilistyki. W ramach tych dociekań prowadzone są analizy dotyczące zakresu implementacji poszczególnych postanowień kodeksu szwajcarskiego w późniejszych kodyfikacjach cywilnych w Europie. Do tej pory efekty tych badań były regularnie ogłaszane w formie referatów na konferencjach, m.in. w Londynie, Szeged czy Wrocławiu.

7

Badania naukowe prowadzone przez mgra Marcina Michalaka koncentrują się na historii prawa amerykańskiego, w szczególności na procesie kształtowania się odpowiedzialności za błąd medyczny w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Na prowadzenie przedmiotowych badań M. Michalak uzyskał grant NCN, w ramach którego odbył 4-miesięczny staż na Uniwersytecie Yale.

Wyniki swoich badań przedstawi w przygotowywanej rozprawie doktorskiej *Kształtowanie się odpowiedzialności za niewłaściwe leczenie na gruncie amerykańskiego systemu prawnego w latach 1794–1860*, w której zamierza opisać proces kształtowania się podstawowych norm prawnych regulujących odpowiedzialność lekarzy w inicjacyjnym okresie rozwoju amerykańskiego systemu prawnego – tzw. złotym wieku (*Golden Age*) czy też erze formatywnej (*formative era*) prawa amerykańskiego. M. Michalak stawia w swojej pracy tezę, że ukształtowanie określonego modelu odpowiedzialności lekarzy w Stanach Zjednoczonych miało ścisły związek z tendencjami rozwojowymi całego tamtejszego systemu prawnego. Autor zwraca uwagę na takie aspekty jak: uwydatnienie cywilistycznego charakteru odpowiedzialności lekarzy w prawie amerykańskim; nadanie tej odpowiedzialności przede wszystkim deliktowego charakteru; znaczenie silnie akcentowanej zasady

¹¹ Eadem, *O prapoczątkach kodyfikacji w Szwajcarii w XVIII wieku na przykładzie dzieła Johanna Jakoba von Leua*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” [złożono do druku].

¹² M.in.: eadem, *Wymiar sprawiedliwości w Kantonie Zurychu w okresie restauracji i regeneracji: 1814–1848*, [w:] *Sądownictwo w Europie w XIX i XX wieku*, red. E. Leniart, R. Świrgoń-Skok, W. Włazlak [złożono do druku]; eadem, *On the universalist heritage in the codification of private law in Poland and Switzerland in the 19th and 20th century*, „Journal on European History of Law” 2016, nr 1 [złożono do druku].

kontradyktryjności czy też roli ławy przysięgłych w procesach o niewłaściwe leczenie; wpływ, jaki na odpowiedzialność lekarzy miał rozwój profesji prawniczej w Stanach Zjednoczonych. Analizując przedmiotową problematykę, M. Michalak przybliży kontekst społeczny, kulturowy i polityczny rozwoju prawa prywatnego w wczesnym stadium kształtowania państwowości amerykańskiej.

Przed podjęciem tych badań M. Michalak zajmował się problematyką dziejów Królestwa Polskiego w okresie konstytucyjnym¹³.

8

Mgr Dawid Michalski¹⁴ jest asystentem w Katedrze. Jego obecne badania naukowe dotyczą współczesnego ustroju polityczno-prawnego Finlandii. Koncentruje się w nich głównie na okresie od uzyskania przez ten kraj niepodległości w 1917 r. do momentu wprowadzenia obowiązującej do dziś konstytucji z 2000 r.

W przygotowywanej rozprawie doktorskiej D. Michalskiego analizie zostaną poddane czynniki kształtujące odrębność kulturowo-cywilizacyjną Finów oraz status prawny Finlandii w okresie zależności szwedzkiej oraz rosyjskiej. Istotą pracy ma być pogłębiona refleksja na temat instytucjonalizacji życia politycznego oraz prawodawstwa konstytucyjnego w badanym okresie. Nie jest możliwe przedstawienie współczesnej historii ustroju Finlandii z pominięciem wpływu postaci najwybitniejszego Finów – marszałka Carla Gustafa Mannerheima, który był obecny na każdym etapie kształtowania się i rozwoju fińskiej państwowości. Ostatnim etapem badań będzie próba dokonania oceny funkcjonowania fińskiego konstytucjonalizmu do roku 2000.

D. Michalski jest redaktorem naczelnym recenzowanego czasopisma naukowego „Aequitas”, wydawanego przez Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.

¹³ M. Michalak, *Sejm o zmianach konstytucji na przełomie stycznia i lutego 1831 r.*, [w:] *Przemiany ustrojowe Królestwa Polskiego w latach 1830–1833*, red. L. Mażewski, Radzymin 2014, s. 61–74; idem, *Działalność ustrojodawcza Sejmu na przełomie lat 1830/1831 a problem obowiązywania konstytucji Królestwa Polskiego z 1815 r.*, [w:] *Przemiany ustrojowe Królestwa Polskiego...*, s. 131–142.

¹⁴ Do ważniejszych publikacji naukowych D. Michalskiego należą: *Dziedzictwo przeszłości a wybrane obszary współczesnego rozwoju politycznego Chińskiej Republiki Ludowej*, „Aequitas” 2015, nr 3, s. 51–67; *Przywództwo polityczne: przykład Chińskiej Republiki Ludowej*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2013, nr 4, s. 168–178; *Źródła międzynarodowej ochrony praw dziecka w Organizacji Narodów Zjednoczonych*, „Aequitas” 2013, nr 1, s. 46–60; *Rodzina w artykule 11 Konkordatu z 1993 roku*, „Cywilizacja i Polityka” 2013, nr 11, s. 323–335; *Kara śmierci w prawie karnym Chińskiej Republiki Ludowej – zarys instytucji*, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2012, nr 2, s. 150–158.

Badania naukowe prowadzone przez mgra Jacka Wałdocha¹⁵ dotyczą głównie historii polskiego samorządu miejskiego w okresie dwudziestolecia międzywojennego, choć w swoich publikacjach porusza on także inne zagadnienia, z wcześniejszych i późniejszych okresów. W ramach przygotowania rozprawy doktorskiej jego badania naukowe koncentrują się na kwestii zarządu komisarycznego, omawianego na przykładzie dużych polskich miast w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Zarząd komisaryczny był efektem zastosowania ostatecznego środka nadzoru nad samorządem terytorialnym w postaci rozwiązania organu władzy wykonawczej. Próbując odnaleźć genezę tej instytucji w polskim systemie prawnym, J. Wałdoch bada rozwiązania prawne, które stały się podstawą do wprowadzenia zarządu komisarycznego do polskiego ustawodawstwa, a także doktrynę prawa oraz opinie polityków na temat ustroju samorządu terytorialnego i sprawowanego nad nim nadzoru.

Ze względu na ścisłe powiązanie zagadnienia komisaryczności z polityką, praca będzie miała charakter interdyscyplinarny. Wynika to z powszechnej opinii, iż zarząd komisaryczny wykorzystywany był głównie do celów politycznych – aby odsunąć opozycję od władzy na szczeblu lokalnym. J. Wałdoch przedstawi przykłady największych polskich miast, w których funkcjonował zarząd komisaryczny – z uwzględnieniem specyfiki gospodarczej, politycznej i prawnej każdego z nich. Pozyskany dzięki licznym kwerendum materiał źródłowy pozwoli na poznanie okoliczności i rzeczywistych powodów wprowadzenia zarządu komisarycznego oraz na dokonanie analizy i oceny efektów zastosowania tej instytucji prawnej. Celem prowadzonych badań jest także zrozumienie mechanizmów towarzyszących wprowadzeniu zarządu komisarycznego oraz odpowiedź na zasadnicze pytanie, czy był on narzędziem wykorzystywanym tylko do celów politycznych, czy jednak stosowano go zgodnie z duchem prawa.

¹⁵ Z publikacji J. Wałdocha można wymienić: *Священник Ежи Попелушко – духовный лидер демократии в Польше*, [w:] *Выбор пути развития: польский и российский исторический опыт конца XX столетия*, Москва 2016, s. 92–106; *Pozycja ustrojowa Sejmu w 1831 r.*, [w:] *Przemiany ustrojowe Królestwa Polskiego...*, s. 75–85; *Postulaty ugrupowań politycznych podczas wyborów do Rady Miejskiej miasta Wilna w latach 1919–1939*, [w:] *Tendencje rozwojowe myśli politycznej i prawnej*, red. M. Maciejewski, M. Marszał, M. Sadowski, Wrocław 2014, s. 473–493; *Wybory do Rady Miejskiej i Zarządu Miejskiego miasta Wilna w latach 1905–1913*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2012, t. XI, s. 255–274.

10

Do najważniejszych kierunków badań podejmowanych w Katedrze Historii Prawa Uniwersytetu Gdańskiego należy zaliczyć prace nad konstytucjonalizmem europejskim, średniowiecznymi i wczesnonowożytnymi systemami prawa, historią myśli administracyjnej, kodyfikacją prawa w XVIII i XIX w. oraz historią prawa amerykańskiego i fińskiego. Rezultatem powyższych analiz są liczne monografie oraz artykuły w polskich i zagranicznych periodykach naukowych, uzyskane granty oraz nagrody.